

אורנה אמי תית

מאת אן פלינדט
כריסטנסן (קופנהגן)

מנהלו הפורש של
"הבאלט המלכותי
הדני", פרנק אנדרסן,
מסכם את תשע השנים,
בהם ניהל את הלהקה

שעה שפרנק אנדרסן התמנה - להפתעתו - למנהלה האומנותי של להקת הבאלט המלכותי הדני, מלאו לו רק 31. הוא היה אז בשיא הקריירה שלו כרקדן, ידוע בתנועתו החייכנית, שהיתה מסוגלת להקסים כל צופה. כיום, משהוא מתכנן לעזוב את משרתו מקץ תשע השנים בהם החזיק במשרת המנהל, הוא יודע הרבה יותר על אודות קהלים ותגובותיהם, ואת הסודות המוזרים של תכנון רפרטואר. והוא צודק בהחלט, שעה

שהוא טוען, שהשקיע את כל מירצו ואונו בלהקה, בה עבד כל ימיו. אנדרסן אינו מסוג המנהלים, הנחבאים להם בצל הקלעים ומאחורי דלת משרדם. הוא נוכח בכל פינה בבניין התיאטרון - ובולט לעין. ממש מתחילת כהונתו כמנהל - עוד בהיותו רקדן צעיר מן

אמי תית

השורה, אירגן קבוצה משלו, מבין רקדני הבאלט המלכותי, שנשעה והופיעה במקומות רבים בעולם, ובכללם ישראל. הקבוצה הצעירה היתה ניידת הרבה יותר מהלהקה הגדולה, שכל סיור שלה בחו"ל הצריך אמצעים רבים. הוא מכיר את הלהקה לפני ולפנים. כשהיה נער בן שבע, נכנס לבית-הספר לבאלט של התיאטרון המלכותי.

כשגדל במקצת, הופיע בתפקידי הילדים, המצויים בבאלטים של אוגוסט בורנוויל, וכך הכיר את הרפרטואר המייחד את הדנים, מתפקיד אחד הילדים הכושם ב"הרחק מדנמרק" ועד הדואט מ"חגיגת הפרחים בגינזאנו".

הופעתו המשכנעת והקפיצית-פרחחית זיכתה אותו בתפקידו החשוב ביותר, כשדון פוק ב"חלום ליל קיץ", שיצר ג'ון נוימאייר. חייכני, אלגנטי אבל גם בעל אותוריטה, שיטה אנדרסן בתפקיד פוק בחבריו לריקוד, וגם בקהל הצופים. כשרונות אלה גם הביאו אותו להתיצב בראש קבוצת רקדנים צעירים מבין אומני הלהקה, שנהגה לסייר בעולם עם הדגמות של סיגנון בורנוויל, לפני שנעשה למנהלם של מאת רקדני הבאלט המלכותי הדני. אם כי לא פעם הותקף על ידי המבקרים בשאלות הרפרטואר, איש מעולם לא פיקפק במסירותו ללהקה. ההפקה המסיימת את תקופת כהונתו, היא זו של "היפיפיה הנמה", בכוריאוגרפיה מאת הלגי תומססון, שאותה יצר עבור "באלט סן-פרנסיסקו", בעיצובו של המעצב הדני המוכשר ינס-יעקוב וורסו.

רקדן שלא חסרות לו מילים

ממש לפני מופע הבכורה, אנדרסן התפנה לשוחח בין חזרה לחזרה. כתמיד היה לו הרבה מה לומר: "עסקנו בהכנות ליפיפיה הנמה' כמה וכמה שנים, כי זו הפקה גדולה מאוד. זו היתה החלטתה, כי אי אפשר לבצע באלט זה בקנה מידה מוקטן. אבל חשוב לי לציין, שלדידי, מעולם לא היתה פרמיירה 'קטנה': בעיני כל מה שעשינו היה חשוב, כולל מופעי-הסדנא. אולם, 'היפיפיה הנמה' היא

הבאלט המלכותי הדני "פסטיבל הפרחים בגינזאנו" - היידי ריום ופרנק אנדרסן
THE ROYAL DANISH BALLET, "THE FLOWER FESTIVAL AT GENZANO" - HEIDI BYOM AND FRANK ANDERSEN

הגשמת אמביציות רבות שלי, ביחס לקהל, לרקדנים ולעצמי. שעה שנתמנתי למנהל אומנותי, מיד נשאלתי מה כוונותי בתחום הרפרטואר הקלאסי. במתכוון עניתי בצורה מסוייגת מעט, בשל מעמדה המיוחד של הלהקה שלנו. לא היו לנו אז מספיק רקדניות מעולות, ורבים מן הרקדנים היו כבר מעל לגיל ארבעים. היה הכרח לשנות את כל מבנה הלהקה, להוריד את גיל הפרישה לארבעים שנה. ולשכור רקדנים מארצות אחרות. זאת על מנת לעצב להקה מאוזנת יותר. לבסוף הצלחנו בכך, וכיום אפשר לחשוב על ביצוע 'אגם הברבורים'.

פרנק אנדרסן
FRANK ANDERSEN

אנדרסן אינו מסוג
המנהלים, הנחבאים להם
בצל הקלעים ומאחורי
דלת משרדם. הוא נוכח
בכל פינה בבניין
התיאטרון - ובולט לעין

"זה גם חלק מגישתנו לרקדנים. הבאלט הדני המלכותי אינו מאותן להקות, הנוהגות להשתמש ברקדנים ואחר כך לזרוק אותם.

"בלהקות אירופיות רבות, רוב האומנים אינם רוקדים תקופה הארוכה משש-שבע שנים, עד שמפטרים אותם. על פי רוב, אז הם כבר כל כך פצועים ופגועים גופנית, שממילא אינם מסוגלים להמשיך לרקוד. השנה, בחודש מרס, היה עלי להרצות בניו-יורק בנושא 'דרכי הפיתוח המתון והאופטימאלי של הרקדן הבודד'. כי בעיני זה חשוב ביותר. אם כוונתך, שהם יתפתחו, עליך להתאים את הדרישות מהם בצורה הדרגתית. לרבות מהרקדניות המעולות שלנו הירשו לעלות לבימה בגיל צעיר

מאוד, כך שהן חשו על בשרן מה חסר להן ומה היה עליהן ללמוד ולשכלל. היום הן כוכבות, ואני מקווה, שהן תהיינה עדיין גדולות בעוד חמש-עשרה שנה!

"הלהקה שלנו מפורסמת בשל המסורת של יצירות בורנונוויל, ובזכות הרקדנים הגברים המצויינים, שאנחנו מחנכים. בין אלה שמות מפורסמים כפיטר מרטינס, איב אנדרסן וניקולאי היבה.

"אנחנו מגדלים כל העת רקדנים גברים מצטיינים, מבלי שאיש יצליח להסביר מדוע. ביחס לנשים המצב משתנה כל העת. משום מה הן כמו יין - יש שנים מעולות ויש שנים בינוניות. ותמיד היה כך. עד היום אין לנו, לצערי, פנימיה לתלמידי בית-הספר שלנו, כך שמטבע הדברים, רוב התלמידים באים מקופנהגן וסביבתה בלבד, ממאגר אנושי מוגבל יחסית.

"הפוטנציאל של הלהקה מותנה בלימודים בבית-הספר. כמובן, אפילו המורה המצויין ביותר אינו יכול להעניק לתלמיד כשרון. אבל יש לנו ניסיון רב בעבודה עם ילדים, ואני מקווה שמחליפי בתפקיד המנהל האומנותי, פטר שאופוס, יטפח תחום זה.

כמנהל קבעתי לעצמי שני כללי ברזל: להיות במשרדי כל בוקר בדיוק בשעה שמונה, ולהיות נוכח בכל הופעה

"אני מעריך, שתרומתי החשובה ביותר לבית-הספר הינה הפקות של באלט לילדים. מופעים אלה נוצרים עבור ילדים ונרקדים על ידם. כך לומדים הרקדנים את הדיוק, את ערך העבודה המשותפת עם אחרים, והם לומדים איך לדבר בלחש על הבימה... על הבימה הם לומדים, שתמיד, בסופו של דבר, אתה הוא האחראי על הריקוד שלך, אפילו אם הוא גרוע."

לבוס קשה לנצח

"הרבה פעמים הרקדנים באים בטענות אלי כשהם לא רקדו טוב במופע. אבל לדעתי זו אחריותם שלהם, לדרוש יותר חזרות, אם הדבר נחוץ להם. כמנהל, אני חש לעיתים קרובות, שמה שלא אעשה, לא אוכל להיות צודק... הרקדנים מתלוננים, המבקרים מבקרים ולכל אחד דיעה אחרת, מה היה עלי לעשות. אבל כשאנשים סביבי נעשים היסטריים, אני רגוע לגמרי. אני מנסה להיות אופטימיסט ולהביט קדימה. תמיד השתדלתי להיות אמין. אני מסוגל לשקר, אבל אני יכול לשתוק... בעצם, כמנהל, אתה צריך לשכנע את הקהל ממש כמו

בשעה שאתה מופיע על הבימה. "האנשים החשובים ביותר עבורי בקריירה שלי היו הנס ברנו והנינג קרונסטאם, שמהם למדתי הרבה, וג'ון נוימאייר, אותו הכרתי בשנת 1974, שעה שהגיע ליצור את הכוריאוגרפיה שלו עבור 'רומיאו ויוליה'. ג'ון מסוגל להבחין בכל דבר בלהקה, טוב מכל כוריאוגרף זר אחר. והוא מסוגל להפיק את כל הערכים הדראמאטיים בעבודותיו. הבאלט הראשון באורך מלא בתקופת כהונתי היה הנוסח שלו ל'המלט', ('אמלט') והעונה הנוכחית תסתיים בשתי עבודות שלו למוסיקה מאת גוסטאב מאהלר."

פרנק אנדרסן הפסיק לרקוד משנעשה מנהל אומנותי. לא מכבר נפצע הרקדן שגילם את מרקוצ'יו ב'רומיאו ויוליה' מאת נוימאייר, כבר במערכה הראשונה, ולא יכול היה להמשיך. ומחליף לא היה לו. פרנק אנדרסן פשוט לבש את התלבושת שלו, וללא הכנה עלה לבימה וביצע את סצנת קרב החרבות המסוכנת במערכה השנייה. ההערה היחידה שלו לעניין זה היתה: "זה לקח זמן לא מועט עד שיכולתי לנשום שוב בצורה רגילה..."

אנדרסן מעריך מאוד את חשיבותה של המשמעת במחול. "בשנים האחרונות לא היה לי פנאי ללמד. אבל אני משתתף בחזרות ככל שאני יכול.

"כמנהל קבעתי לעצמי שני כללי ברזל - להיות במשרדי כל בוקר בדיוק בשעה שמונה, ולהיות נוכח בכל הופעה וזה הפך להיות מרכיב יקר לי בעבודתי. כי רקדנים יכולים להיות מצויינים בשעת החזרה, אבל מה שקובע הוא מה שהם עושים בשעת המופע על הבימה. הרקדנים יודעים שאני שם, מביט בהם, וזה נותן להם תחושה מסויימת של ביטחון. ואני יכול להסיק מכך, איזה אתגרים נחוצים להם. על מנת לטפח את התפתחותם, נהגתי לשלוח אותם במסגרת תכנית 'החילופים הידידותיים' לרקוד בלהקות אחרות כמשתלמים. זה אינו כרוך בהוצאות, כי הכל נעשה על בסיס של חילופים הדדיים בלבד."

בנסותו לסכם את הישגי תשע השנים, בהן עמד בראש הלהקה, אנדרסן אומר: "אני שמח, שבכל עונה הצלחתנו להכין ולבצע לפחות באלט אחד, הממלא ערב שלם. הקהל שלנו אוהב באלטים ארוכים אלה, אם כי הרקדנים נהנים יותר מתכנית, הכוללת שלוש יצירות שונות בערב

אחד, כי זה מעמיד בפניהם אתגרים שונים. אני שבע רצון מעונת יצירותיו של באלאנשין, שביצענו בעונה שעברה, ומהכנת 'היפיפיה הנמה' השנה.

"אבל השיא היה פסטיבאל בורנונוויל השני, שהתקיים בשנת 1992. ראיתי חשיבות מיוחדת בהדגשת היצירה של בורנונוויל, המשמשת בסיס ללהקה - 'הסילפידה' ו'נאפולי' הן עבודות, שתמיד ממלאות את האולמות. ואני סבור, שזה נכון עבורנו לבצע יצירות אלה בצורה המסורתית, או הקרובה לה. לא היתה לי כל כוונה להפוך מופעים אלה לפרובוקאטיביים. המחוייבות שלנו כלפי המסורת של בורנונוויל רצינית יותר מדי מכדי לשמש לנסיונות כאלה.

"אני לא חש נוסטלגיה. אבל היום המאושר ביותר שלי היה למחרת ההצגה המחודשת של 'נאפולי', בימי הפסטיבאל, כשכל המבקרים שיבחו אותנו. אז ידעתי, שעשינו זאת. "כיום אני משוכנע, שהפסטיבל עשה ללהקה משהו טוב, הרבה מעבר למה שאנשים אחדים אצלנו חושבים.

הפסטיבאל הציב אותנו בליגה העליונה של הבאלט הבינלאומי, ובו בזמן גם העניק לנו חופש מסויים, להתנסות בפרויקטים חדשים ובהזמנת כוריאוגרפים צעירים. מבקר אמריקני כתב לא מכבר, שלדעתו הסכנה הגדולה ביותר ללהקה שלנו הם הרקדנים עצמם - כי הם אינם מעריכים די את המסורת שלנו. "זה נכון, כיום איני רואה רבים מהצעירים מתעניינים ביצירותיו של בורנונוויל. יש כרגע רק שלושה אנשים בלהקה, היודעים את הצעדים היטב, כך שהם מסוגלים ללמד באלטים אלה לאחרים - אוח קלובורג, אן-מארי וסל ופלמינג ריברג."

פרנק אנדרסן מסכם את הקאריירה שלו ברגע שקט, לפני שעליו לרוץ לשיבה סוערת, בה יוחלט מי ירקוד בבכורה של "היפיפיה הנמה": "בתשע שנות כהונתי כמנהל אמנותי עשיתי כל מה שיכולתי. האמנתי במה שעשיתי ואהבתי את זה. אלה החיים שלי. עבדתי בבנין זה של התיאטרון המלכותי שלושים מתוך ארבעים שנות חיי כך שפרידתי הקרובה מורגשת אצלי כמו גירושין. ואני מקווה, שהלהקה תשמור על חדות המחול שלה. כי בלעדיה אי אפשר לעבוד. מכל מקום, אני יודע, שאני לא הייתי מסוגל לעשות מה שעשיתי במשך כל השנים הללו ללא אהבה זו."

פרנק אנדרסן FRANK ANDERSEN

